

PÄIJÄT-HÄMEEN LIITON TYÖOHJELMA 2026

Ydintehtävät

Päijät-Hämeen liiton perussopimuksen mukaan liitto on maakunnan kehittämisen ja yhteistyön keskus, joka vastaa jäsenkuntia ja niiden väestöä palvelevasta maakunnallisesta suunnittelu- ja kehittämistyöstä sekä edunvalvonnasta.

Perussopimuksen mukaisia liiton tehtäviä ovat:

- huolehtia maankäyttö- ja rakennuslaissa kuntayhtymälle säädetyistä tehtävistä
- huolehtia alueiden kehittämisestä annetussa laissa ja asetuksessa sekä rakennerahasto -ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annetussa laissa ja asetuksessa maakunnan liitolle määrätyistä tehtävistä.
- hoitaa muutkin sille lainsäädännössä määrätyt tehtävät. Lakisääteisten tehtävien lisäksi liitto huolehtii muusta kehittämistoiminnasta maakunnassa sen henkisen ja aineellisen hyvinvoinnin edistämiseksi ja hyvän elinympäristön turvaamiseksi, vahvistaa maakunnallista yhteenkuuluvuutta sekä sisäistä ja ulkoista yhteistyötä.

Muusta yhteistyöstä ja -alueista liitot voivat sopia aluekehityslain mukaisesti.

Hallinto- ja tukipalvelut	Aluesuunnittelu	Aluekehitys	Edunvalvonta ja kuntayhteistyö
Liiton luottamushenkilö-, yleis-, talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävistä vastaaminen.	Maakuntakaavan laatiminen ja ajan tasalla pito. Maakuntakaavan toteuttamisen edistäminen kuntakaavoitukseen osallistumalla (neuvottelut ja lausunnot).	Maakunnan pitkän tähtäimen ja kauden 2026–2029 ohjelmatyön edistäminen strategian mukaisesti.	Edunvalvonnan suunnittelu ja toteuttaminen yhteistyössä maakunnan kuntien, oppilaitosten, elinkeinoelämän ja Etelä-Suomen maakuntien kanssa.
	Liikennejärjestelmäsuunnitelman laatiminen ja ajan tasalla pito. Jatkuva liikennejärjestelmätyö sidosryhmäyöskentelyn ja edunvalvonnan keinoin.	Valtuustokauden strategisten tavoitteiden ja toimenpiteiden valmistelu. Hankevalinnat alueella toimivat ohjauksen välineenä.	Maakunnan kuntien välisen yhteistyön vahvistaminen mm. säännölliset kuntajohtajakokoukset ja Päijät-Hämeen puheenjohtajafoorumin toiminta.
	Lahden kaupunkiseudun maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimustyö yhdessä kuntien ja valtion kanssa.	Yleinen maakunnan kehittäminen. Maakunnan älykkään erikoistumisen teematyö. TKI-kehityksen vauhdittaminen. Maakuntien välinen yhteistyö.	Kansainvälinen yhteistyö ja edunvalvonta EU-tasolla.
	Maakuntien välinen yhteistyö.	Euroopan rakennerahasto-ohjelman alueellinen toimeenpano. Kansallisten rahoitusten toimeenpano.	Päijät-Hämeen liiton ulkoinen ja sisäinen viestintä.
		Kansainväliset hankkeet ja verkostot maakunnan kehittämisen apuna.	

Strategiset linjaukset

Maakuntastrategia ja sitä täydentävä maakuntaohjelma on laaja-alainen, maakunnan toimijoiden yhdessä laatima aluekehittämisen asiakirja, jonka tarkoituksena on ohjata maakunnan viranomaisten toimintaa tulevaisuuden menestyksen turvaamiseksi. Strategiaprosessin aikana tunnistettiin sekä toimintaympäristön muutostekijät että Päijät-Hämeen maakunnan erityispiirteet. Näin pystyttiin nostamaan esiin ne merkittävimmät kysymykset ja haasteet, joihin alueen tulee vastata tulevaisuudessa.

Päijät-Hämeen maakunnan keskeisiä, tulevaisuuteen suuntautuvia kysymyksiä ovat kansainvälisesti kestävä kilpailuedun luominen maakunnalle, elinvoimaisen teollisuuden sekä kestävä siirtymän tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntäminen ja väestön, osaamisen ja hyvinvoinnin vahvistaminen koko alueella.

Strategiset linjaukset, jotka ohjaavat liiton toimintaa, painottavat erityisesti yhteistyötä eri toimijoiden välillä, kestävä kasvua, jossa huomioidaan ekologinen, taloudellinen ja sosiaalinen näkökulma sekä turvallisen toimintaympäristön ylläpitämistä ja kehittämistä. Yhteistyöllä rakennamme Päijänteen verran parempaa elämää.

Maakunnan strategia uudistui – Päijänteen verran parempi

Uusittu maakuntastrategia on hyväksytty maakuntavaltuustossa kesäkuussa 2025. Sitä tarkentava maakuntaohjelma 2026–2029 käsitellään maakuntavaltuustossa 3.12.2025.

Laajaan valmisteluun perustuen lopulta päädyttiin visioon Päijänteen verran parempi. Visiota edistetään kolmella päätavoitteella:

- Kilpailuetua kansainvälisyydestä ja kestävydestä
- Tilaa luonnolle, luovuudelle ja puhtaalle teollisuudelle
- Päijänteen verran parempaa elämää

Maakuntastrategian laadinta oli laaja ja osallistava prosessi. Lopputuloksessa yhdistyvät työpajoissa, kyselyissä ja yhteistyöfoorumeissa käydyt keskustelut ja näkemykset. Maakuntastrategia on Päijät-Hämeen kuntien, luottamushenkilöiden, elinkeinoelämän, yritysten, julkisten toimijoiden, hyvinvointialueen, kehittämisorganisaatioiden, korkeakoulujen, oppilaitosten ja kolmannen sektorin yhteinen tahdonilmaisu siitä, millaiseksi haluamme Päijät-Hämeen kehittyvän. Tavoitteena on ollut valjastaa Päijät-Hämeen vahvuudet — kuten sijainti, ainutlaatuinen luonto, monipuolinen teollisuusperusta, vahva perheyrittäjyyden perinne, koulutusmahdollisuudet ja yhteisöllisyys — maakunnan uudistumisen ja kehityksen ajureiksi. Samalla huomioimme toimintaympäristössä käynnissä olevat suuret muutokset ja tulevaisuuden megatrendit. Maakuntastrategian visio tiivistyy tavoitteeseen olla Päijänteen verran parempi. Visio on lyhyt, mieleenpainuva ja paikallisidentiteettiä vahvistava.

Hallinto ja tukipalvelut

Hallinnon ja tukipalveluiden vastuualue vastaa liiton luottamushenkilö-, yleis-, talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävistä. Hallinnon vastuualueen tavoitteena on oikea-aikaiset ja kustannustehokkaat prosessit liiton henkilöstön ja luottamushenkilöhallinnon käyttöön.

Hallinnon toimintojen kehittämistä jatketaan edelleen vuoden 2026 aikana. Keskeisiä toimenpiteitä ovat mm. tiedonhallintamallin päivittäminen, sähköisen arkistoinnin edelleen jalkauttaminen, tietoturva- ja suojan parantaminen, sisäisen palvelutuotannon edelleen kehittäminen ja koulutuksen järjestäminen henkilökunnalle. Lisäksi hallintoasiakirjoja ja sääntöjä päivitetään tarpeen mukaan.

Päijät-Hämeen liitto järjestää vuosittain Vellamon maakuntajuhlan, jonka yhteydessä jaetaan Päijät-Häme-mitali.

Luottamushenkilöhallinto

Päijät-Hämeen liiton ylintä päätösvaltaa käyttää maakuntavaltuusto, joka päättää liiton toiminnan tavoitteista ja taloudesta sekä keskeisimmistä liiton toimintaa ohjaavista ohjelmista ja suunnitelmista. Maakuntavaltuusto kokoontuu kaksi kertaa vuonna 2026.

Maakuntahallitus vastaa liiton käytännön toiminnasta ja hallinnosta sekä johtaa valtuuston aluekehitystyölle, alueidenkäytön suunnittelulle ja edunvalvonnalle asettamien tavoitteiden toteutumista. Maakuntahallitus kokoontuu 11 kertaa vuonna 2026.

Tarkastuslautakunta suorittaa liiton toiminnan ja talouden tarkastuksen. Tarkastuslautakunnan ydintehtävinä on seurata kuntayhtymän toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista ja tilintarkastusprosessin etenemistä. Tarkastuslautakunta kokoontuu 5–7 kertaa vuonna 2026.

Päijät-Hämeen liitto organisoi aluekehityslain mukaisen maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) toiminnan ohjelmakaudella 2021–2027. Yhteistyöryhmä kokoontuu 2–3 kertaa. Yhteistyöryhmän tehtävänä on yhteensovittaa aluekehitystoimintoja ja suunnata aluekehitysvaroja maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman avulla. Yhteistyöryhmän kustannukset katetaan pääsääntöisesti Euroopan aluekehitysrahaston tuesta.

Maakuntahallitus on nimennyt keskuudestaan käynnissä olevalle valtuustokaudelle maakunta-kaavaprosessissa ja muissa alueiden käyttöön liittyvissä tehtävissä tarpeelliseksi katsotun maankäytön ohjausryhmän (MOR). Toimintavuonna 2026 maankäytön ohjausryhmä kokoontuu tarvittaessa.

Toiminnalliset tavoitteet 2026–2028	Toimenpiteet 2026	Mittarit
Tiedonhallintamallin päivittäminen	Päivitetään tiedonhallintamallia vastaamaan nykytilaa.	On tehty.
Asianhallinnan kehittäminen, sähköisen arkistoinnin jalkauttaminen.	Jatkuva asianhallinnan kehittäminen, sähköisen arkistoinnin käyttöönotto ja jalkauttaminen.	On tehty.
Tietoturva- ja tietosuojan parantaminen.	Jatkuvaa havainnointia, toimenpiteitä ja koulutusta tietoturva- ja suojan parantamiseksi.	On tehty.
Henkilöstön koulutuksen järjestäminen.	Henkilökunnalle järjestetään tarpeen mukaan koulutusta.	On tehty.

Sääntöjen ja ohjeiden päivittäminen.	Päivitetään sääntöjä ja ohjeita tarpeen mukaan.	On tehty.

Aluesuunnittelu

Aluesuunnittelun vastuualueella muodostetaan näkemys maakunnan pitkän tähtäimen tavoitteelliseksi alueidenkäytöksi. Se linjaa maakuntakaavan ja liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisen periaatteet. Suunnitelmat puolestaan mahdollistavat merkittävien ympäristö- ja liikennevaikutuksia aiheuttavien alueiden, väylien ja kohteiden sekä palveluverkoston pitkäjänteisen ja kestävä kehittäminen, tukien maakunnan elinvoimaa ja toimivuutta tulevaisuudessa. Suunnitelmien ja hankkeiden etenemistä ja rahoitusratkaisujen löytymistä edistetään sidosryhmäyhteistyöllä. Aluesuunnittelussa seurataan tilastojen ja paikkatietojen avulla maakunnan ja sen osien alueellista kehitystä suunnittelutyön tueksi.

Maakuntahallituksen hyväksymän liikennejärjestelmäsuunnitelman toteuttamiseksi liitto johtaa maakunnan jatkuvaa liikennejärjestelmätyötä, ja yhteistyötä tehdään kuntien, elinvoimakeskuksen, lupa- ja valvontaviraston ja valtion liikenneviranomaisten kanssa. Liitto on mukana Lahden kaupunkiseudun maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimuksen toimeenpanossa.

Liitto edistää kuntien alueidenkäyttöä antamalla lausuntoja ja osallistumalla viranomaisneuvotteluihin sekä muuhun sidosryhmäyhteistyöhön.

Maakuntakaavoitus

Päijät-Hämeen maakuntakaavan 2060 luonnos on ollut nähtävillä 29.9.–4.11.2025 välisenä aikana. Luonnosvaiheessa kaavaa esiteltiin yleisölle esittelytilaisuuksissa ja käytiin neuvotteluja eri sidosryhmien kanssa. Luonnosvaiheen materiaaleihin voi tutustua tämän linkin kautta: <https://urly.fi/3W0g>

Luonnoksesta saatuihin lausuntoihin ja mielipiteisiin valmistellaan vastineet, joista keskustellaan tammikuussa maankäytön ohjausryhmässä MORssa ja sen jälkeen ne viedään päätöskäsittelyyn maakuntahallitukseen. Palautteen pohjalta kaavaluonnos tarkistetaan kaavaehdotukseksi, joka etenee viranomaisneuvottelun jälkeen julkiseen nähtävilläoloon. Päijät-Hämeen maakuntakaavan 2060 tavoiteaikataulussa kaavan hyväksymiskäsittelyn on arvioitu ajoittuvan vuoteen 2027. Maakuntakaavan hyväksyy maakuntavaltuusto.

Päijät-Hämeen maakuntakaavaan 2060 liittyvät ajankohtaiset aineistot löytyvät koko kaavan laatimisen ajan tältä sivustolta: <https://urly.fi/3qQj>

Liikennejärjestelmätyö

Päijät-Hämeen liikennejärjestelmäsuunnitelma 2040+ hyväksyttiin maakuntahallituksessa maaliskuussa 2025. Liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpiteiden toteutumista edistetään jatkuvan liikennejärjestelmätyön ja edunvalvonnan keinoin.

Liitto toteuttaa toimintavuonna 2026 jatkuvaa liikennejärjestelmätyötä yhdessä kuntien, Kaakkois-Suomen elinvoimakeskuksen sekä muiden liikenneviranomaisten ja sidosryhmien kanssa.

Alueiden käytön ja liikennejärjestelmän toteutuksen edistäminen

Päijät-Hämeen liitto osallistuu sopimuskumppanina Lahden kaupunkiseudun maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimuksen 2024–2035 toimeenpanoon ja seurantaan. MAL-sopimuksen toteuttaminen Lahden kaupunkiseudulla edistää osaltaan maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa määriteltyjä tavoitteita. Lisäksi jatkuva liikennejärjestelmätyö yhteensovittaa kaupunkiseudulla tehtävää työtä koko maakunnan tavoitteisiin ja kansalliseen sekä kansainväliseen edunvalvontaan.

Maakunnan liitto edistää toimintavuonna 2026 kuntien maakäyttöä lausuntojen, viranomaisneuvottelujen ja muun sidosryhmätyöskentelyn avulla.

Toiminnalliset tavoitteet 2026–2028	Toimenpiteet 2026	Mittarit
Päijät-Hämeen maakuntakaava 2060	Annetaan vastineet maakuntakaavaluonnoksen palautteesta lausuntojen ja mielipiteiden antaneille tahoille. Laaditaan maakuntakaavan I kaavaehdotus, järjestetään viranomaisneuvottelu, laaditaan II kaavaehdotus ja järjestetään kaavaehdotuksen julkinen.	- Vastineet on annettu - I kaavaehdotus on laadittu ja järjestetty ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelu - II kaavaehdotus on laadittu ja asetettu julkisesti nähtäville
Jatkuva liikennejärjestelmätyö	Toteutetaan Päijät-Hämeen liikennejärjestelmäsuunnitelman 2040+ ja MAL-sopimuksen toimenpiteitä. Tehdään liikennejärjestelmäsuunnitelman seurantaa.	On toteutettu.
Lahden kaupunkiseudun MAL-sopimustyö	Toteutetaan MAL-sopimuksen toimenpiteitä	On toteutettu.
Kuntien alueidenkäytön muu edistäminen	Annetaan lausunnot kuntien kaavoista ja muiden viranomaisen suunnitelmista.	Lausunnot on käsitelty määräajassa.

Aluekehitys

Aluekehityksen päätehtäviä ovat maakuntastrategian ja –ohjelman edistäminen ja toimeenpano. Tähän sisältyy myös älykkään erikoistumisen strategian tarkentaminen ja siihen liittyvien toimien tukeminen. Aluekehitystyöhön kuuluu keskeisenä osana myös rahoituksen - rakennerahastovarojen ja kansallisten rahoitusvälineiden - varojen jakaminen sekä näihin liittyvien hankkeiden ohjaaminen ja seuranta. Aluekehityksen vastuualue on myös aktiivisesti mukana monissa alueen koordinaatio- ja ennakointi tehtävissä, joista yksi keskeisin on maakunnan yhteistyöryhmä ja sen sihteeristö. Kansainvälisillä hankkeilla ja verkostoilla vahvistetaan alueen kehittämistä ja TKI-kasvua.

Valtion aluehallintouudistuksessa Päijät-Hämeen ELY-keskuksista siirtyvät ohjaus- ja rahoitustehtävät siirtyvät suurelta osin Kaakkois-Suomen elinvoimakeskukseen (EVK) tehtäviin. Vuoden 2026 aikana tehdään verkostoja ja toimintamalleja uusiksi elinvoimakeskuksen kanssa.

Aluekehityksen rahoittaminen, rakennerahastojen hallinnointi ja ohjelmakauden 2021–2027 toiminta

Päijät-Hämeen liitolla on näkyvä rooli aluekehittämisen rahoituksen ja rahoitustiedon välittäjänä. Päijät-Hämeen liitto valmistelee Euroopan unionin rakennerahastovarojen hankepäätökset ja hallinnointi on keskitetty Uudenmaan liittoon. Liitto seuraa osarahoittamia hankkeita ja vaikuttaa omalta osaltaan näkemyksiin tulevasta rahoituskaudesta (MFF) 2028–2034. Rahoituskauden vaikuttamiseen tehdään Etelä-Suomen, Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen (ELSA9) ja kaikkien maakuntien yhteistyötä, jotta ensivaiheessa kansallinen saanto olisi maakuntien

kehittämistä tukeva ja kansalliset ratkaisut kohtelisivat läpinäkyvillä kriteereillä oikeudenmukaisesti Päijät-Hämettä. Päijät-Hämeeseen tulevien alueellisten rahoitusresurssien lisäksi alueen toimijoiden pitää pystyä generoimaan TKI- ja hankerahoitusta muista kansallisista ja EU:n kilpailuista rahoituslähteistä. Liitto seuraa aktiivisesti muiden rahoitusinstrumenttien tilannetta sekä kansallisesti että kansainvälisesti, vaikka niiden hakeminen ja myöntäminen kulkevatkin eri kautta. Lisäksi liitto koordinoi hanketoimintaa älykkään erikoistumisen kärkien kehittämistä hankkein ja muilla toimin. Älykkään erikoistumisen kärkien kansainvälisyyttä lisätään edelleen. Hanketyössä painottuvat muutokset uuden maakuntastrategian mukaiseen ohjelmatyöhön maakuntaohjelmaan tukeutuen ja päivitettyjä kärkiä edistäen.

Vuoden 2026 talousarvioesityksessä ei ole valtion budjettiesityksessä kansallista aluekehittämisen AKKE-rahoitusta maakuntien liitoille. Palautuvat rahoitukset hankkeista tulee palauttaa työ- ja elinkeinoministeriöön.

Hankerahoituksen vaikuttavuuden ohjaukseen ja muuhun maakunnalliseen koordinaatioon liittyy maakunnan yhteistyöryhmän toiminta. Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristön roolia kehitetään edelleen laajan hanketyön koordinaation keskuksena. Alueen TKI:n tarjonnan, kysynnän ja rahoituksen kasvuun kiinnitetään erityistä huomioita. Maakunnallisen TKI-ryhmän ja tiedolla johtamisen yhteyttä ja TKI-kasvu vauhditetaan edelleen. Keskeisessä roolissa on alueen kasvuklusterityön ja innovaatiopalveluiden kehittyminen.

Toiminnalliset tavoitteet 2026–2028	Toimenpiteet 2026	Mittarit
Strategian toteuttaminen	Kehityksen pitkänajan toimet mm. maakuntakaavoituksen ja edunvalvonnan kanssa eteenpäin.	On tehty.
Maakuntaohjelman edistäminen	Päätavoitteiden mukainen teemallinen yhteistyö, toimenpiteiden edistäminen ja älykkään erikoistumisen kärkiteemoihin (sport, ruoka&juoma, älykäs valmistus) liittyvän yhteistyön ja hanketoiminnan edistäminen. Ohjelmaa tukeva muu ohjelmatyö (mm. VSO, kiertotalous, ilmasto, työllisyyden edistäminen) TKI-toiminnan edistäminen ja konkreettisten tavoitteiden asettaminen.	On tehty.
Uuden ohjelmakauden valmistelutyö	Osallistumme EU-tason, kansallisen ja aluetason vaikuttamiseen uuden MFF-kauden 2028–2034 sisältö ja resurssivaikuttamiseen	On tehty eri tasoilla.
Kuluvan rahoituskauden toteutus	Uusi suppea hakukierros vähennetyistä EAKR-varoista helmikuussa 2026. AKKE-rahoituksen loppuminen Päijät-Hämeessä - on sidottu ja maksatukset tehty, palautukset TEMille Toteutetaan MYR- ja MYRS-toiminta säädösten mukaan.	On tehty. On tehty. On tehty.

Olemassa olevien oman tuotannon hankkeiden toiminta ja strategisesti sopivien uusien hankkeiden hakeminen.	Olemassa olevien ja käynnistyvien hankkeiden hyvä toteutus tukemassa aluekehittämistä ja asiantuntijuutta.	On tehty.
Liiton oman osaamisen kasvattaminen.	Uusien kansallisten ja kv-hankkeiden hakeminen ja rahoituksen lisääminen.	On tehty.

Edunvalvonta ja kuntayhteistyö

Edunvalvonta

Edunvalvonnan painopiste siirtyy toimintavuoden aikana tulevaan hallitusohjelmaan vaikuttamiseen. Samalla huolehditaan, että maakunnalle tärkeitä asioita saadaan edistettyä päättyvän vaalikauden aikana ja, että jo tehdyt päätökset etenevät maakunnalle suotuisasti.

Päijät-Hämeen liitto toteuttaa edunvalvontaa yhteistyössä maakunnan kaupunkien, kuntien, yliopistojen ja korkeakoulujen, oppilaitosten, elinkeinoyhtiöiden ja elinkeinoelämän järjestöjen kanssa. Maakuntaliitto edistää jäsenkuntien ja maakunnan toimijoiden tavoitteita yhdessä vaalipiirin kansanedustajien ja keskeisten sidosryhmien kanssa. Tavoitteena on edistää Päijät-Hämeen tavoitteiden toteutumista päätöksenteossa niin kansallisesti kuin EU-tasollakin.

Kansallisessa edunvalvonnassa vaikutetaan päätöksentekoon, valtion talousarvioon ja lainsäädäntöön. Kansainvälistä edunvalvontaa tehdään yhdessä Etelä-Suomen maakuntien, CPMR-järjestön ja muiden sidosryhmien kanssa. Tavoitteena on vaikuttaa erityisesti Euroopan unionin valmisteluun sekä kehittämis- ja investointirahoituksen kasvattamiseen maakunnan toimijoiden yhteistyöllä.

Edunvalvonnan keskeiset tavoitteet ovat

- osaamistason nostaminen ja TKI-panostusten kasvattaminen,
- Päijät-Hämeen aseman vahvistaminen elintarviketeollisuuden kansallisena veturina,
- vihreän siirtymän ja sähköisen liikenteen edistäminen,
- maakunnan saavutettavuuden parantaminen ja
- Suur-Päijänteen hyödyntäminen osana edunvalvontaa.

Maakuntaliitolla on jatkuvasti päivitettävä edunvalvontasuunnitelma, johon on kirjattu tarkemmin edunvalvonnan konkreettiset tavoitteet kuten Lentoradan edistäminen, Vt12, Vt24 ja Kt54 kehittäminen, nykyisten raideyhteyksien parantaminen sekä Savon oikoradan edistäminen Itäradan vaihtoehtona. Suur-Päijänteen merkitystä korostetaan osana maakunnan edunvalvontaa ja viestintää. Vesistömatkailussa ja vesiliikenteessä on suuri potentiaali Päijänteen alueella. Edunvalvonnalla pyritään edistämään myös järvimatkailulle elintärkeää toimivaa ja säännöllistä yhdysliikennettä.

Kuntayhteistyö

Päijät-Hämeen liitto edistää aktiivisesti alueen kuntien välistä yhteistyötä. Yhteistyön tavoitteena on valmistautua ja vastata toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin sekä tukea näin tukea koko maakunnan elinvoimaa ja kilpailukykyä.

Kuntayhteistyön perustan muodostavat säännölliset kuntajohtajakokoukset ja Päijät-Hämeen puheenjohtajafoorumi. Päijät-Hämeen liitto valmistelee ja koordinoi niiden työtä. Kuntia ja niiden välistä yhteistyötä tuetaan myös mm. antamalla asiantuntija-apua erilaisten lausuntojen ja kannanottojen laatimiseen, tuottamalla selvityksiä, järjestämällä kuntayhteistyötä edistäviä tilaisuuksia sekä vastaamalla matkajärjestelyistä. Lisäksi maakuntaliitto tukee kuntien yhteistä kehitystyötä ja maakunnallisia tavoitteita edistäviä hankkeita.

Työvoimapaalvelut siirtyivät kuntien työllisyysalueiden vastuulle vuoden 2025 alusta. Samaan aikaan astui voimaan myös kotoutumislain uudistus ja vastuu palveluiden järjestämisestä siirtyi kunnille. Liitto osallistuu aktiivisesti työllisyyttä ja kotoutumista edistävään verkostoyhteistyöhön ja tukee kuntia niitä koskevassa ohjelmatyössä.

Kuntayhteistyö edistää yhteistyöpöytäkirjaan pohjautuen kuntien ja hyvinvointialueen sekä muiden toimijoiden välistä yhteistyötä alueen asukkaiden hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi sekä toimivien yhteistyörakenteiden luomiseksi.

Puheenjohtajafoorumi järjestetään hyvinvointiyhteistyötä käsittelevänä strategisen tason foorumina kerran vuodessa. Kuntajohtajakokous saa säännöllisesti hyvinvointialueen tilannekatsauksen ja käy vuoropuhelua hyvinvointiyhteistyön toteuttamisesta. Kuntien varautumiseen ja valmiussuunnittelun edistämiseksi perustettiin syksyllä 2023 Kuntaturva -työryhmä, jonka työtä koordinoidaan ja tuetaan osana kuntayhteistyötä.

Päijät-Häme - Suomen liikkuvien maakunta

Päijät-Häme – Suomen liikkuvien maakunta -hanke toteuttaa Liikkuva Päijät-Häme -ohjelmaa. Hankkeessa vahvistetaan monialaista ja poikkihallinnollista yhteistyötä sekä hyödynnetään olemassa olevia resursseja mahdollisimman tehokkaasti. Liikkuva Päijät-Häme -ohjelman toimeenpanoon haetaan rahoituksia avautuvien hankerahoitusten kautta. Hanke tukee vaikuttavien toimintamallien vahvistamista ja käyttöönottoa kunnissa, hyvien käytäntöjen jakamista sekä kuntayhteistyön tiivistämistä. Myös alueen korkeakoulut ja oppilaitokset sekä elinkeinoelämän toimijat ovat mukana hankkeen toteuttamisessa.

Liikkuva Päijät-Häme 2030 -ohjelma edistää osaltaan hallitusohjelmaan kirjattua Suomi liikkeelle -ohjelmaa. Lisäksi urheilu ja liikunta (Sport) on tunnistettu Päijät-Hämeen vahvuudeksi ja älykkään erikoistumisen kärjeksi.

Päijät-Häme - Suomen liikkuvien maakunta -hanke rahoitetaan kuntien erillisrahoituksella.

Kansainvälinen toiminta

Kansainvälinen toiminta tukee Päijät-Hämeen liiton edunvalvontaa, maakuntastrategiaa ja älykästä erikoistumista vahvistamalla alueen elinvoimaa, tunnettuutta ja vetovoimaa. Liitto osallistuu aktiivisesti EU-politiikan valmisteluun erityisesti alue-, koheesio-, ympäristö- ja liikennepolitiikan (TEN-T) osa-alueilla, hakee kansainvälistä rahoitusta strategian mukaisiin hankkeisiin ja edistää projektikumppanuuksia eri verkostoissa.

Yksi keskeinen vaikuttamiskohde on EU:n monivuotinen rahoituskehys (MFF), jonka valmisteluun osallistutaan tiiviissä yhteistyössä Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen maakuntien kanssa. Tavoitteena on varmistaa, että EU:n rahoitus tukee mahdollisimman hyvin alueen kehittämistarpeita ja strategisia painopisteitä.

EU-edunvalvonnassa hyödynnetään vahvasti CPMR-järjestöä (Conference of Peripheral Maritime Regions), jossa Päijät-Hämeen liitto on aktiivinen jäsen. Järjestö edustaa eurooppalaisia rannikko- ja reuna-alueita ja vaikuttaa merkittävästi EU:n alue-, koheesio-, liikenne- ja ympäristöpolitiikkaan.

Päijät-Hämeellä on keskeinen rooli erityisesti CPMR:n energiatyöryhmässä, jonka puheenjohtajuus on Päijät-Hämeellä kaudella 2025–2026. Työryhmän tehtävänä on seurata EU:n energiapolitiikkaa, vaikuttaa lainsäädäntöön ja edistää parhaiden käytäntöjen jakamista jäsenalueiden kesken. Puheenjohtajuus tarjoaa Päijät-Hämeelle entistä vahvemmat vaikutusmahdollisuudet energia- ja ympäristökysymyksissä.

Lisäksi toimikaudelle 2025–2026 osuva CPMR Political Bureau:n varajäsenyys avaa lisää vaikutuskanavia ja näkyvyyttä maakunnan tavoitteille eurooppalaisessa päätöksenteossa. CPMR:n kautta liitto saa suoraa tietoa EU-politiikan valmistelusta, osallistuu kannanmuodostukseen ja rakentaa yhteistyötä muiden alueiden kanssa – erityisesti niillä osaamisalueilla, jotka ovat Päijät-Hämeelle keskeisiä.

Viestintä

Päijät-Hämeen liiton viestintä on johtamisen ja edunvalvonnan väline ja se tukee maakuntastrategian tavoitteiden saavuttamista ja maineen kehittymistä. Viestimme valmisteilla olevista asioista, päätöksistä ja vaikuttamismahdollisuuksista ja jokainen työntekijä tuottaa sisältöjä omalta osaltaan. Viestinnän avulla myös sitoutamme sidosryhmiämme maakunnan kehittämiseen.

Järjestämme sekä liiton omia että yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa ajankohtaisiin asioihin liittyviä tapahtumia, verkostoitumis- ja vaikuttamistilaisuuksia. Päijät-Hämeen liitto koordinoi alueen kuntien viestijöiden säännölliset kokoukset.

Viestintäkanaviamme ovat oma verkkosivusto, sähköposti, uutiskirjeet sekä sosiaalinen- ja paikallismedia.

Päijät-Hämeen liitolla on erottuva ja moderni ilme, joka näkyy kaikessa liiton tuottamassa viestinnässä, aineistoissa ja verkkosivulla. Liitolla on käytössään logo sekä virallisissa yhteyksissä käytettävä päivitetty vaakunatunnus. Logot, fontit, tunnukset ja värit on määritelty Brändikirjassa.

Vuoden 2025 lopulla valmistunut viestintäsuunnitelma otetaan käytäntöön vuonna 2026.

Vuonna 2026 henkilökunnan viestintävalmiuksia vahvistetaan PowerPoint-koulutuksella tammikuussa.

Päijät-Häme 2050+ -uutiskirje on keskittynyt maakuntakaavaan ja maakuntastrategiaan. Vuonna 2026 sisältö laajenee koko liiton toiminnasta viestimiseen.

Vaikuttajakoulutoiminta

Päijät-Hämeen liitto jatkaa neljännelle kaudelle 16–20-vuotiaille suunnitellun Vaikuttajakoulun järjestämistä. Vaikuttajakoulussa nuorten kanssa tutustutaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen teemoihin ja tuetaan vaikuttamistaitojen ja -motivaation kehittymistä. Koulu ei ole toimintamalliltaan muodollinen, vaan perustuu non-formaalin oppimisen periaatteisiin. Vaikuttajakoululaisten kanssa opitaan yhdessä vaikuttamisen paikoista ja päätöksenteon perusteita. Vaikuttajakoulu tarjoaa liitolle ja sen sidosryhmille myös mahdollisuuden kuulla nuoria eri teemoissa. Syksyllä 2025 alkava Vaikuttajakoulu tapaa kuukausittain pääsääntöisesti Päijät-Hämeen alueella ja kevätkaudella tehdään opintomatka Helsinkiin kansallisiin kohteisiin. Mahdollisuuksia ulkomaan opintomatkkaan selvitetään. Vaikuttajakouluun valitaan noin 20 nuorta. Vaikuttajakoulun toiminta pyritään vakiinnuttamaan osaksi liiton vuosittaista toimintaa.

Europe Direct - tiedotuspiste

Päijät-Hämeen liittoon perustetaan 1.1.2026 Europe Direct - tiedotuspiste, joka toimii osana Euroopan komission viestintäverkostoa. Europe Direct -verkoston tehtävänä on tuoda Euroopan unioni lähemmäksi kansalaisia, lisätä tietoisuutta EU:n toiminnasta ja edistää alueellista osallistumista EU-asioihin. Tiedotuspisteen toiminta rahoitetaan vuosittain Euroopan komission myöntämällä avustuksella. Toiminnan toteuttamisesta tehdään viiden vuoden puitesopimus Euroopan komission Suomen edustuston kanssa.

Toiminnalliset tavoitteet 2026–2028	Toimenpiteet 2026	Mittarit
Aktiivinen ja ennakoiva edunvalvonta	Hallitusohjelmatavoitteiden laatiminen.	On tehty.
	Edunvalvontasuunnitelman jatkuva päivittäminen yhdessä sidosryhmien kanssa.	On tehty.
	Edunvalvontasuunnitelmaan kirjattujen konkreettisten tavoitteiden ja hallitusohjelmatavoitteiden edistäminen yhdessä sidosryhmien kanssa.	On tehty.
	Säännölliset edunvalvontatapaamiset eri kohderyhmien kanssa.	On tehty.

	Yhteinen edunvalvonta Etelä-Suomen maakuntien kanssa.	On tehty.
Maakunnan elinvoimaa vahvistava kuntayhteistyö	Kuntayhteistyöllä vahvistetaan kuntien välistä yhteistyötä sekä tuetaan elinvoimaa ja kilpailukykyä edistäviä toimenpiteitä. PJ-foorumin toiminnan kehittäminen. Kuntajohtajakokoukset. PJ-foorunit. PHKuntaturva -työryhmän kokoukset.	Elinvoimaan ja edunvalvontaan liittyvien teemojen säännöllinen käsittely kuntajohtajakokouksissa ja PJ-foorumeissa. On tehty. Toteutettu säännöllisesti.
Päijät-Häme - Suomen liikkuvien maakunta	Rakenteiden ja edellytysten luominen Liikkuva Päijät-Häme 2030 -ohjelman toteutukselle. Hyvien käytänteiden ja vaikuttavien toimintamallien etsiminen ja jakaminen fyysisen aktiivisuuden ja liikkumisen edistämiseksi.	Arviointi ohjausryhmässä ja kuntajohtajakokouksissa
Suunnitelmallinen ja vaikuttava toiminta kv-verkostoissa	KV-linjausten mukainen vaikuttamistyö kumppanien ja sidosryhmien kanssa. Aktiivinen osallistuminen CPMR:n ja BSSC:n toimintaan. CPMR:n Energiatyöryhmän puheenjohtajuuden ja Itämerikomission liikennetyöryhmän varapuheenjohtajuuden hyödyntäminen edunvalvonnassa. Energiateemaisen seminaarin järjestäminen yhdessä CPMR-järjestön kanssa keväällä 2026. Europe Direct -tiedotuspisteen toimintojen toteuttaminen hankesuunnitelman mukaan.	Keskeiset päätöksentekijät ja kumppanit ovat tietoisia maakunnan EU-edunvalvontatavoitteista. Säännöllinen osallistuminen. On tehty. On tehty. On tehty.
Vaikuttava viestintä ja maakuntaliiton toiminnan näkyväksi tekeminen.	Aktiivinen viestintä päivitetyn viestintäsuunnitelman linjausten mukaisesti. Viestinnän suunnitelmallisuuden lisääminen. Henkilökunnan viestintätaitojen vahvistaminen. Maakuntaliiton uutiskirje	On tehty. Henkilökunta käyttää aktiivisesti viestinnän vuosikelloa ja –kalenteria. Järjestetään koulutusta tarpeen mukaan. Uutiskirje julkaistaan kerran kuukaudessa.

Päijät-Hämeen vaikuttajakoulu	Vaikuttajakoulun tapaamiset toteutetaan suunnitelman mukaisesti keväällä 2026.	On tehty.
	Vaikuttajakoulun 2026–2027 suunnittelu ja markkinointi.	On tehty.
	Vaikuttajakoulun 2026–2027 toiminnan käynnistäminen syksyllä 2026.	On tehty.